

vruchten, dewelke veel bequamer zijn den steenzap te ontvangen dan een teere bloem of bloemknop, evenwel heeft Medusa haar niet verschoont". Argwaan koesterde RUMPHIUS echter niet, zooals een modern natuuronderzoeker in dit geval zeker zou doen. Alleen vertrouwde hij de menschen van N. Ceram niet, die vaak cocosparels aanboden.

Naar het schijnt heeft men de witte, porseleinachtige parels uit *Tridacna*-schelpen (en misschien ook uit *Hippopus*) moestika kelapa genoemd, omdat zij uiterlijk op het kiemappeltje van een cocosnoot gelijken, en daardoor is het geloof ontstaan, dat zij werkelijk uit cocosnoten afkomstig zijn.

De locale prijzen voor goede cocosparels varieeren meestal van 30-50 ct. In RUMPHIUS' tijd betaalde men soms een rijksdaalder of meer en in Malakka zijn zelfs prijzen van 200 Maleische dollars besteed. Aan boord der K. P. M. schepen wordt voor goede exemplaren meestal f 5.— tot f 10.— gevraagd.

Heiloo.

A. REYNE.

RAFFLESIA VINDPLAATSSEN IN BENKOELLEN

De mededeelingen over dit onderwerp door Dr K. SCHÄFER in de Februari-aflevering van dezen jaargang waren voor mij aanleiding losse aantekeningen, welke ik eerst van weinig belang achtte, te voorschijn te halen. Misschien hebben zij eenige waarde.

In de eerste plaats kan ik volkomen bevestigen dat *Rafflesia* in het lagere bergland, ook buiten de natuurmonumenten, veel voorkomt. Hoewel de plant meestal in oerbosch wordt aangetroffen vindt men *Rafflesia* niet zelden ook in oud secundair bosch.

De *Rafflesia*-monumenten in Benkoelen zijn van groote waarde, omdat het hier terreinen betreft, die alle betrekkelijk dicht bij den grooten autoweg gelegen en gemakkelijk bereikbaar zijn, zoodat door belangstellenden geregeld waarnemingen kunnen worden gedaan.

Daar Dr VAN STEENIS in een noot aantekent, dat voor *R. Arnoldii* de hoogste vindplaatsen tamelijk hoog liggen (ca 600 m), is het hier wel de plaats te wijzen op het feit dat óók de gereserveerde terreinen in Benkoelen hoog liggen, nl. 450—650 m.

Het is van belang mede te deelen, dat de plek, welke in de bekende beschrijving van Lady RAFFLES wordt genoemd, „Pulo Lebar” dicht bij „Lebu Tappu” (Loeboek Tapi in de Onderafdeeling Mana) op 290 m boven zee is gelegen. Daar werd de reuzenbloem ontdekt, „a full yard across”.

Geïnspireerd door de artikelen van COOMANS DE RUITER in jg. 1933 van De Tropische Natuur, heb ik destijds gedurende 3 jaar in de lagere streken uitgekeken naar *Rafflesia*, maar ze nimmer gezien, behalve ééns een bijna geheel verrot exemplaar van 28—30 cm diam. op 40 m zeehoogte, in oeverbosch van de Wai Semangka in de Lampongsche Districten (20 Sept. 1933). Er was helaas niets meer mee te beginnen.

Toch moet(en) ook (een) groote *Rafflesia*-soort(en) eveneens in lage streken voorkomen. Wanneer ik afbeeldingen liet zien kreeg ik af en toe positieve mededeelingen.

Een aansporing voor alle rimboelopers in Sumatra om in de lagere streken uit te kijken is de aantekening van Prof. WINKLER op blz. 174, jaargang 1933 van dit tijdschrift (vertaald):

„R. BROWN's *R. Arnoldi* is slechts in mannelijke exemplaren bekend en sedert haar ontdekking door ARNOLD waarschijnlijk nooit meer terug gevonden.

R. Titan JACK is.....als een zelfstandige soort te beschouwen; ook deze soort is in 100 jaar niet meer terug gevonden.”

Laten zij het materiaal steeds naar het Herbarium te Buitenzorg zenden! Er zijn hier kansen op schitterende ontdekkingen.

Bij Loeboek Tapi in Mana heeft men niet veel kans meer op mooie vondsten, want de streek is in cultuur gebracht en ook de olifantenkudde, die RAFFLES op den zelfden dag in 1818 er ontmoette, zwerft er niet meer rond. Sinds menschenheugenis zijn de olifanten er verdwenen. Slechts enkele oude sporen trof ik in 1935, op een afstand van 25 km van die plek verwijderd, aan in de boschreserve Radjamendara van misschien 4 of 5 dieren.

Naar de beschrijving van COOMANS DE RUITER te oordeelen, behooren m.i. inderdaad alle *Rafflesia*-exemplaren op de beschermde terreinen in Benkoelen tot de soort *R. Tuan Mudae* BECC.

Misschien kunnen de hierbij gevoegde afbeeldingen en de opgegeven afmetingen van

Fig. 1. *Rafflesia*-knoppen, diam. bovenste knop 14 cm, onderste 3 cm.

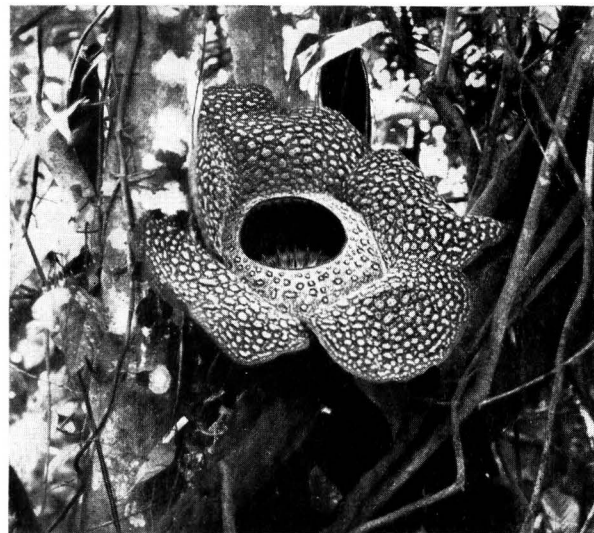

Fig. 2. *Rafflesia*-bloem, 2 dagen na het opengaan der bovenste knop van fig. 1. Diam. bloem ca 60 cm.

nut zijn bij de beoordeeling van dit vraagstuk. Ik heb slechts exemplaren gezien van 55—64 cm, nooit van een „full yard across"! Het gaat er om deze grootste soorten weder terug te vinden!

Fig. 1 geeft de afbeelding van 2 knoppen, bijna $1\frac{1}{2}$ m boven den grond, genomen in het natuurmonument „Konak", een gereserveerd stukje oeverwoud aan den Moesi-bovenloop bij Kepahiang in de onderafdeeling Redjang. (Het komt meer dan eens voor dat bloemen op $3 - 3\frac{1}{2}$ m boven den grond tot ontwikkeling komen).

De onderste knop viel later af; de plek is in fig. 2 als een litteken op de liaan terug te vinden.

De bovenste knop ontwikkelde zich in $2\frac{1}{2}$ maand tijd tot de prachtige ♂ bloem, afgebeeld in fig. 2; diameter 60 bij 64 cm op 14 Mei 1935.

De bovenste knop mat op 11 December 1934 ca 6 cm, de onderste $2\frac{1}{2}$ cm. Op

3 Maart 1935 (fig. 1) waren de afmetingen bovenste knop 14 cm, onderste 3 cm diam. Het jeugd stadium van de knop duurt dus zeer lang.

Van de zelfde soort, eenige meters slechts verwijderd van de vorige knoppen, fotografeerde ik op 3 Maart 1935 een op het bodemoppervlak groeiende knop van

Fig. 3. Knop van *Rafflesia*, 28 cm diam., 2 dagen voor het opengaan.

19 cm hoogte en met een diameter van 28 cm, twee dagen vóórdát de bloem open ging. Ik kon namelijk van mijn personeel, dat niet ver van de groei-plaats woonde, geregeld bericht over de ontwikkeling krijgen (fig. 3).

Toen ik 9 dagen na deze opname terug kwam vond ik slechts de uitgebloeide verrotte bloem met een diameter van 55 cm. De bloemen verrotten na 3 dagen gebloeid te hebben.

De insecten, die ik op en in een nog bloeiende bloem vond stuurde ik indertijd naar Wageningen, waarover Prof. ROEPKE mij het volgende schreef:

„Ik zal ze bij gelegenheid aan Prof. DE MEYERE toonen. M.i. geldt het hier geen bijzondere soorten; de staalgroene soort is waarschijnlijk identiek met *Calliphora dux*, welke soort zeer algemeen

in den Oost voorkomt en speciaal gaarne inlandsche waroengs e.d. bezoekt. Het is al van vroeger bekend, dat op *Rafflesia* geen bijzondere vliegenfauna voorkomt. Ik meen dat reeds de Heer JACOBSON hierop de aandacht heeft gevestigd”.

Wat betreft het verrotten van knoppen zij hier nog opgemerkt dat het knippen of betasten van knoppen, zooals in de Natuurmonumenten (onwetend) door bezoekers wel geschiedde, onherroepelijk tot verrotting leidde.

Ook het „schoonmaken” van de standplaats, het wegvegen van strooisel en bladeren heeft waarschijnlijk het zelfde gevolg en werd dan ook eveneens verboden.

De Redjangsche naam voor *Rafflesia* is „boenga sekedi”.

Tjepoe, Mei 1940.

F. W.

RALLENVANGST IN DE SAWAH

Het was op 23 Juli dat de heer E. DAHLER en ondergeteekende zich begaven naar Paroeng-Koeda voor het bijwonen van een nachtelijke netten-vangst van den vogel beureum-panon (= roodoog). Welke soort dit was, was ons niet bekend. Uit de beschrijving was echter op te maken, dat het een ralletje moest zijn. Om kwart voor negen kwamen we aan, midden op de sawah, waar de weg doorheen liep. Aan den kant van dezen weg was, in de richting van den weg, tusschen twee verticale bamboes een verticaal net gehangen, ongeveer 4 × 4 meter van